Obsah

Úvod 5

1 Základní pojmy 7
1.1 Pojem statistika 7
1.2 Jev 9
1.3 Statistický soubor 10
1.4 Statistický znak 12
1.5 Náhodná veličina 15
1.5.1 Rozdělení náhodné veličiny 16
1.5.2 Distribuční funkce 21

2 Typy rozdělení náhodné veličiny (spojitá veličina) 24
2.1. Pravděpodobnostní rozdělení pro základní soubory 24
2.1.1 Gaussovo normální rozdělení 24
2.1.2 Normované normální rozdělení 26
2.1.3 Neznámé rozdělení 28
2.2 Pravděpodobnostní rozdělení pro výběrové soubory 29
2.2.1 Studentovo *t*-rozdělení 29
2.2.2 Pearsonovo χ^2-rozdělení 31
2.2.3 Fisher-Snedecorovo *F*-rozdělení 32

3 Popisné charakteristiky statistických souborů 33
3.1 Střední hodnoty 34
3.1.1 Střední hodnota (aritmetický průměr) 34
3.1.2 Geometrický průměr 36
3.1.3 Harmonický průměr 37
3.1.4 Medián 37
3.1.5 Modus 38
3.2 Charakteristiky variability 39
3.2.1 Variační rozpětí 39
3.2.2 Rozptyl (variance) 40
3.2.3 Směrodatná odchylka 42
3.2.4 Variační koeficient 43
3.2.5 Střední chyba průměru 45

4 Odhady parametrů základního souboru) 47
4.1 Odhad parametrů souboru s Gaussovým normálním rozdělením 48
4.1.1 Odhad parametru μ (střední hodnota) 48
4.1.2 Odhad parametru σ^2 (rozptyl) 49
4.2 Odhad parametrů souboru s neznámým rozdělením 51
4.2.1 Odhad mediánu 51

5 Vylučování extrémních hodnot souboru 54
5.1 Vylučování extrémních hodnot u souboru s normálním rozdělením 54
5.1.1 Orientační vyloučení extrémních hodnot 54
5.1.2 Grubbsův test extrémních odchylek 55
5.2 Vylučování extrémních hodnot u souboru s neznámým rozdělením 56
5.2.1 Dixonův test extrémních odchylek 56

6 Testování statistických hypotéz 58
6.1 Experiment 58
6.2 Teorie testování statistických hypotéz 60
6.3 Klasifikace testů podle typů statistických dat 64
6.4 Testování normality 65
6.4.1 Chí-kvadrát test dobré shody 66

7 Parametrické testy 69
7.1 Testování rozdílu 2 rozptylů: *F*-test 69
7.2 Testování rozdílu 2 středních hodnot: Studentův *t*-test 71
7.2.1 Porovnání základního a výběrového souboru (jednovýběrový *t*-test) 71
7.2.2 Porovnání dvou výběrových souborů (dvojvýběrový *t*-test) 73
7.3 Testování rozdílu více středních hodnot 79

8 Neparametrické testy 82
8.1 Mann-Whitneyův pořadový test 82
8.2 Wilcoxonův test 84
8.3 Znaménkový test 86

9 Hodnocení závislosti 2 kvantitativních znaků 88
9.1 Funkční a statistická závislost 88
9.2 Lineární korelační závislost 92
9.2.1 Regresní analýza 94
9.2.2 Korelační analýza 94
9.2.3 Testování významnosti korelačního koeficientu 96
9.3 Nelineární korelační závislost 96
9.3.1 Spearmanův koeficient pořadové korelace 96

10 Kvalitativní znaky 99
10.1 Pojem pravděpodobnost 99
10.2 Kategoriální data 100
10.3 Analýza kategoriálních dat 103
10.3.1 Test rozdílu empirické a teoretické četnosti 105
10.3.2 Test rozdílu 2 (a více) empirických četností 107
10.3.3 Testování závislosti kvalitativních znaků 109
10.3.3.1 Kontingenční tabulka 2 x 2 109
10.3.3.2 Kontingenční tabulka *k* x *m* 111

Příloha – Statistické tabulky 114